

Plan för språkutveckling

Personalkooperativet Professorn
2024/2025

Inledning

Förskolan Professorn har 3 avdelningar med åldersnära grupper.
Fröet 1-3 år, Barret 1-3 år och Strået 4-5 år.

Syfte

Förskolan ska betraktas som en första instans i det långsiktiga lärandet som ska genomsyra hela det svenska utbildningsväsendet. Förskolor ska arbeta aktivt för att stärka språk, lärande och identitetsutveckling för att få förutsättningar och kunna tänka, lära och kommunicera i olika vardagssituationer på förskolan.

Förskolan Professorn vill öka barnens språkliga förmåga utifrån barnens egen utveckling. Detta gör vi genom att arbeta med den **pedagogiska miljön, uppmuntra barnen till kommunikation, vara ett aktivt stöd i barnens lek samt använda bildstöd och TAKK** (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) när det behövs.

Vi vill medvetandegöra vikten av att vi alla **pedagoger använder ett nyanserat språk** i dialog med barnen, vara **lyhörda** för deras nyfikenhet och frågor samt **stöttar** barnen i deras språkliga utveckling både enskilt och på gruppnivå.

Teoretiska utgångspunkter

Teorier som planen lutar sig mot är Vygotskijs teori där språk och kommunikation är grunden för lärande i ett socialt sammanhang. Vi utgår också från språkforskaren Veli Tuomelas fem språkliga principer.

Lev Vygotskijs teori där språk och kommunikation är grunden för lärande i ett socialt sammanhang och stöttande undervisning, s.k. scaffolding. Med det menar man att man ska bygga upp en stöttning för att få alla barn att lyckas med de uppgifter vi ger dem.

Veli Tuomelas fem språkprinciper

1. **Språkutrymme** – det finns utrymme för språk i alla dagliga rutinsituationer och aktiviteter. Fyll utrymmet med så mycket språk som möjligt. Ge barnet möjlighet till samtal i större och mindre sammanhang.
2. **Upplevelser** – språket utvecklas när barnet får klä sina upplevelser i ord, använd alltid ett relevant språk, ett språk anpassat efter kontexten och barnets egen språkutveckling.
3. **Rikt språkbruk** – ge barnet språkliga utmaningar genom att benämna barnets omvärld. Använd rätt ord för rätt situation.
4. **Språknivå** – om den vuxne ligger lite över barnets språknivå stimuleras och utmanas deras språkutveckling.
5. **Begriplighet** – det är lätt att vara övertydlig med kroppsspråk och gester och bilder, men fundera alltid över hur begripligt språket i sig är. ”Skala bort” allt övrigt så att språket måste bära av sig självt. Då kan du fånga den reella språkförståelsen och språkanvändningen

Våra styrdokument

Förskolans läroplan - Lpfö 18

“Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter. Utbildningen ska ge barnen förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften.”

Barnkonventionen

Artikel 12

“Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.”

Artikel 13

“Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.”(Unicef)

Lokala styrdokument

Förskolan Professorns prioriterade utvecklingsområden som är;

- * Trygghet
- * Delaktighet
- * Lust
- * Glädje
- * Demokrati

Förskolan Professorn språkutvecklande arbetssätt

Grundverksamheten: en väl inarbetad grundverksamhet som är stommen i vårt arbete med barnen. Här är **rutinsituationerna** en viktig del. Att tänka på hur vi pedagoger **lyssnar in** och **hur vi pratar till och med barnen** är avgörande. Att **stödja** barnen i deras språkliga utveckling kräver medvetna och närvarande pedagoger. Att ge utrymme för samtal med enskilda barn vid tex påklädning, lek, hygien och matsituation. För att stödja och hjälpa barnen att se dagsstrukturen använder vi **bildstöd/TAKK** särskilt till de barn som har de behovet.

Daglig kommunikation: Varje pedagog har ett ansvar att möta var och ett av barnen och **stödja** dem i deras kommunikativa och språkliga utveckling där de befinner sig just nu. Det är av yttersta vikt att alla pedagoger som möter barnen att använda **ett relevant och rikt ordförråd**. Att **förtydliga** där det behövs med gester, bildstöd och TAKK. Att lyssna in barnet, ge tid och talutrymme.

Pedagogisk miljö: Den pedagogiska miljön i förskolan utmanar barnen i sin språkliga utveckling. Miljöerna som barnen möts av ska vara **tydlig** och varje barn ska introduceras i dessa så de vet vad som förväntas av dem. Genom att **förstärka** med ord och bild på material som vi erbjuder barnen så ger vi en större möjlighet för barnen att kunna sortera och ställa i ordning.

Bild- och stödtecken: Bilder och stödtecken är **pedagogiska redskap** i arbetet att utveckla barnets språkliga kompetens. Det som underlättar och främjar kommunikation är även bra för alla barns språkutveckling. För många barn **kan bilder och stödtecken underlätta vid inläring** av nya ord då detta ger barnet möjlighet att ta in språket på fler sätt än bara det verbala.

Läsa aktivt:

För att stimulera barnen och ge de bästa förutsättningarna för ett rikt och nyanserat språk och få ge sig in bokens magiska värld. Att välja **passande litteratur** som presenteras för barnen och att vi pedagoger använder ett aktivt sätt när vi läser som utmanar deras tänkande och språkutveckling. En viktig progression ska ske både efter ålder och mognad. Tex på de yngre barnens avdelningar så möts man först av pekböcker och bilderböcker av enklare karaktär för att sedan gå vidare till mer utmanande litteratur allt efter individens språkliga utveckling. Vi läser böcker både vid planerade tillfällen men även spontant efter önskemål. Genom dialogisk högläsning som innebär att man ställer frågor på ett medvetet sätt till barnen om innehållet i böckerna, detta ger i sin tur barnen möjlighet till fördjupad förståelse för innehåll i böcker och litteratur.

Skriva: Barnen får möta bokstäver redan när de börjar på förskolan. På deras klädhyllor står deras namn. **Förskolans miljöer förstärks genom ord och bild**. I vardagen möts barnen tidigt av bokstäver och nyfikenheten väcks om dess funktion. I vårt material finns bokstäver representerade i olika material och storlekar. ”Titta där är min bokstav” Genom att erbjuda papper och pennor av olika typer så uppmuntras barnen att börja sitt skrivande genom klotter för att sedan utveckla till ett skriftspråk.

Lek: I leken möts barnen och där är **kommunikationen viktig**. Att få träna sig på att göra sig förstådd med **verbalt språk och kroppsspråk**. Som pedagog har du en viktig uppgift att stödja barnet i dess språkande i kommunikationen med andra barn. Att få vistas tillsammans med ett barn som kommit något längre i språkutvecklingen kan utgöra en språkmotor för mig som håller på att lära mig. Vi delar in barnen i mindre grupper under dagen och det ser vi gynnar barnens språkutveckling. Genom att ge dem utrymme och kunna våga prata inför andra, träna på turtagning, lösa problem och konflikthantering.

Matsituationer: Vid matsituationerna så får vi möjlighet att tillsammans prata om vad vi gjort både hemma och på förskolan. Här finns tillfälle att prata om tex mängd, lägesord. Träna turtagning, berätta vad man vill ha på sin tallrik. Lyssna och bli lyssnad på.

Samlingar: På alla avdelningar har barnen **olika typer av samlingar**. Där finns stor möjlighet att genom det rika språkmaterial som finns utarbetat berika barnens språk genom tex rim och ramsor, sagopåsar, sånger. Träna på veckodagar, dagens datum osv. Att få träna på att få bli lyssnad på och lyssna på andra. Samlingarnas innehåll och längd anpassas efter ålder och mognad.

Flerspråkighet: På förskolan finns det i dagsläget många barn med annat modersmål än svenska. För varje nytt läsår ser vi över vilka barn i barngruppen som har ett annat modersmål. I samarbete med biblioteket så får vi möjlighet att erbjuda de barnen litteratur på deras modersmål. I övrigt tänker vi på att välja böcker som speglar mångfald när det gäller gestaltning av andra kulturer än vår egen.

Digitala hjälpmedel: Vi lyfter in digitala hjälpmedel som tex projektor och lärplattor, (Ipad). Barnen får lyssna på sagor, skapa egna sagor, lära tillsammans genom pedagogiska appar. Se och samtala runt pedagogiska program på Ur Play.

Samarbete med vårdnadshavare: I det dagliga samtal uppmuntra barnet att berätta om vad vi gjort under dagen. Om det finns barn med flerspråkighet kan vi ta hjälp av vårdnadshavarna.